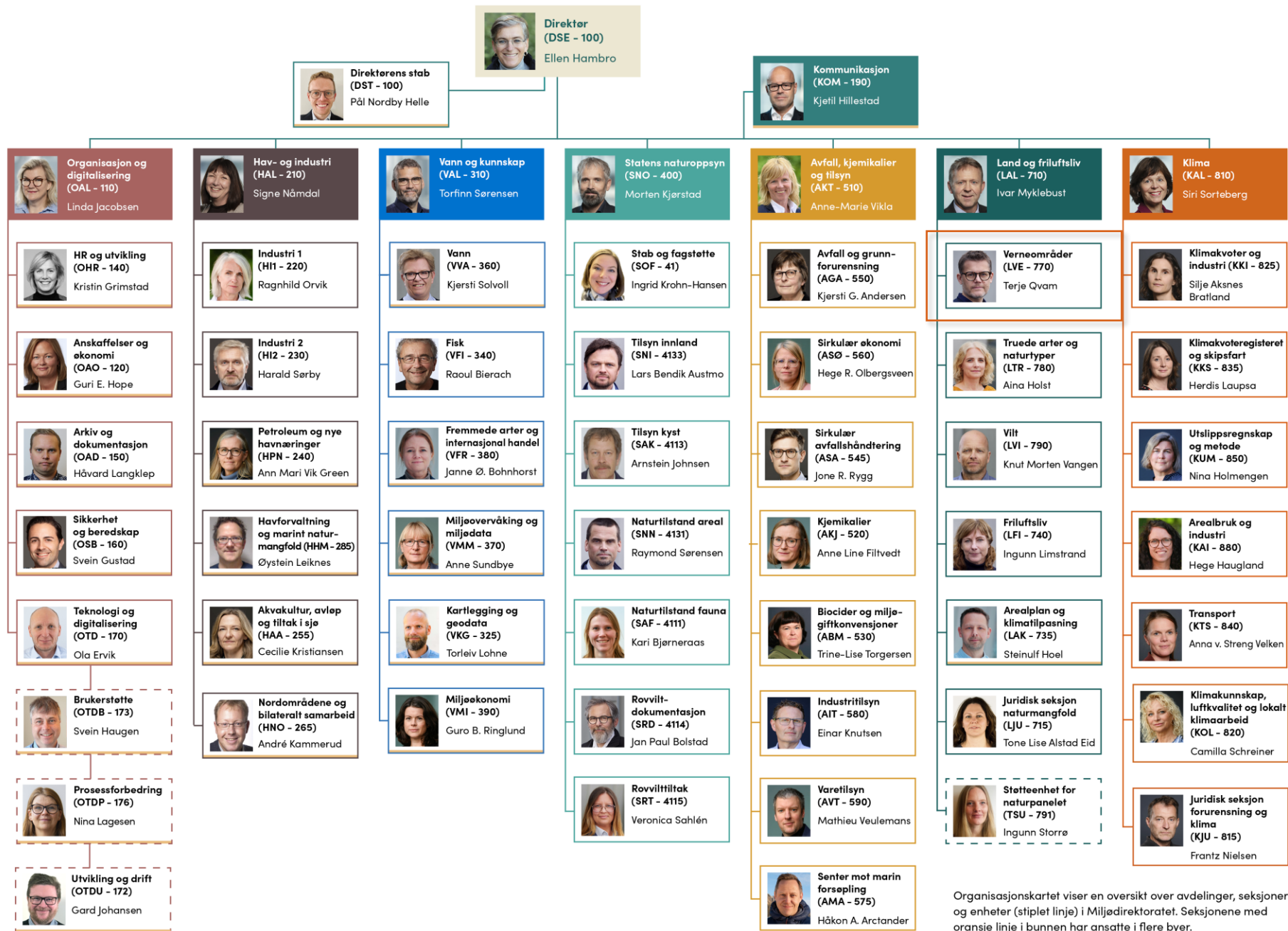

Forvaltning av verneområder og rammer for verneområdestyrene

Ingrid Vaagland Stav, verneområdeseksjonen

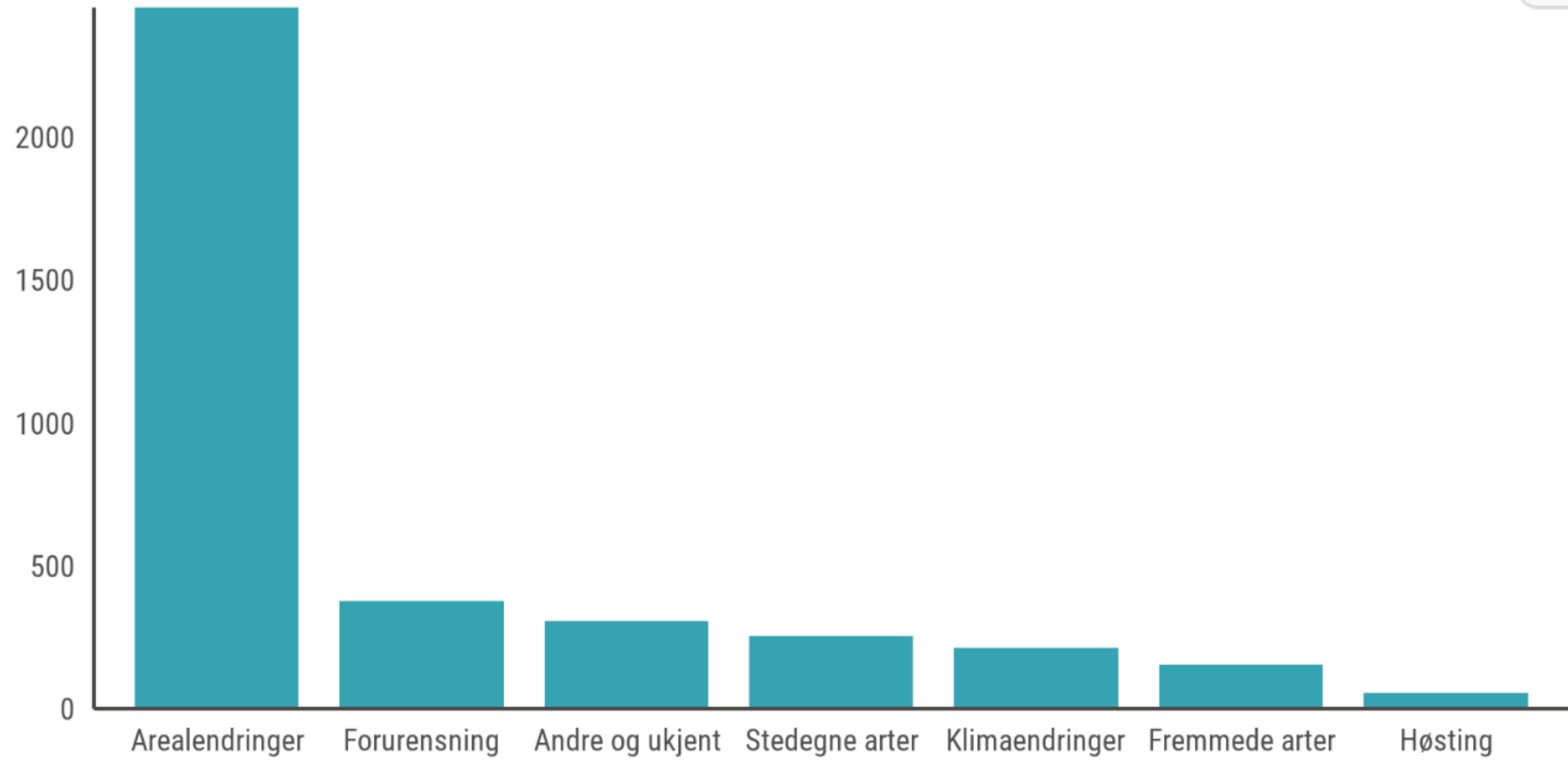
Organisasjonskartet viser en oversikt over avdelinger, seksjoner og enheter (stiplet linje) i Miljødirektoratet. Seksjonene med oransje linje i bunnen har ansatte i flere byer.

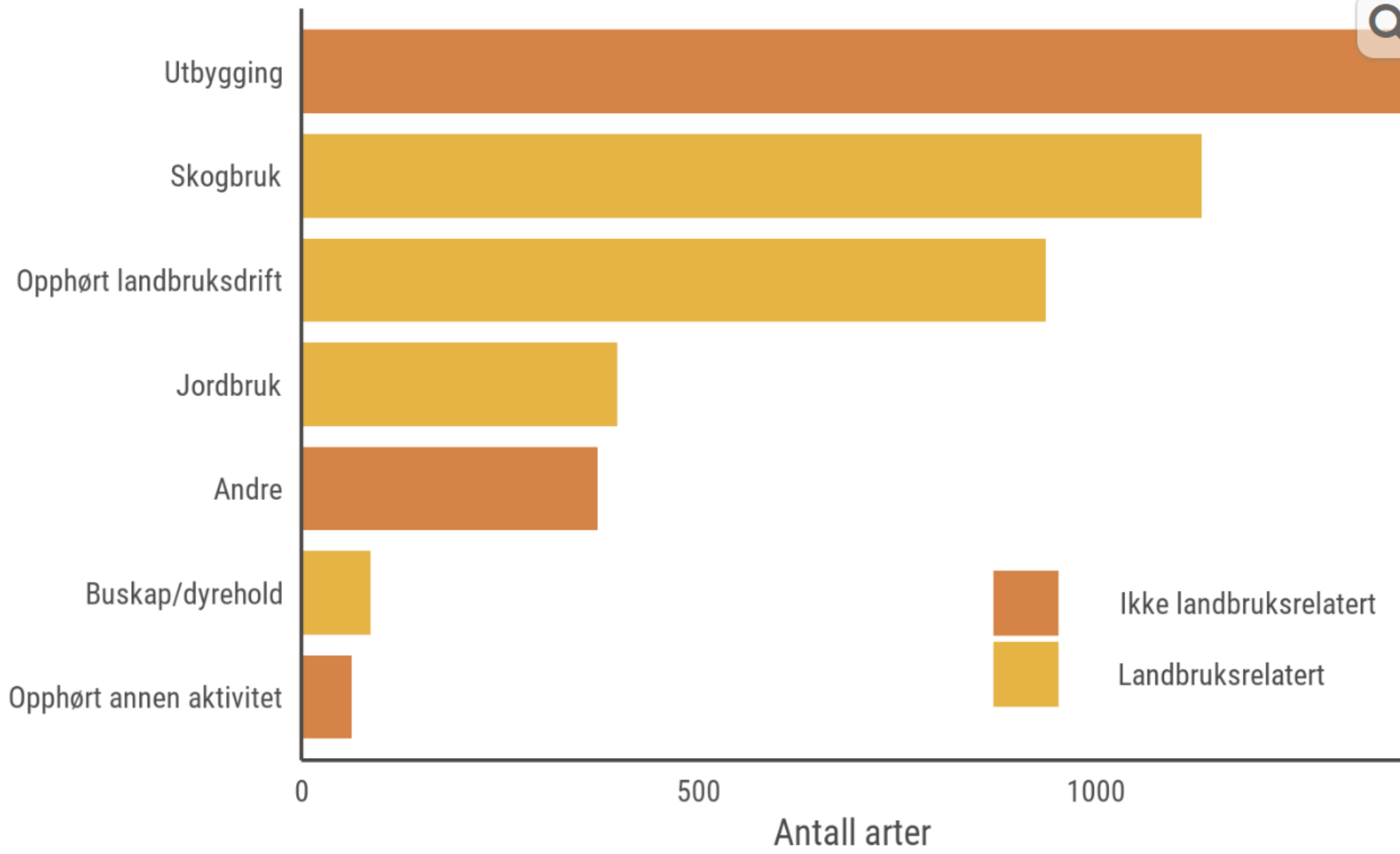

Antall arter

1900

1940

1988

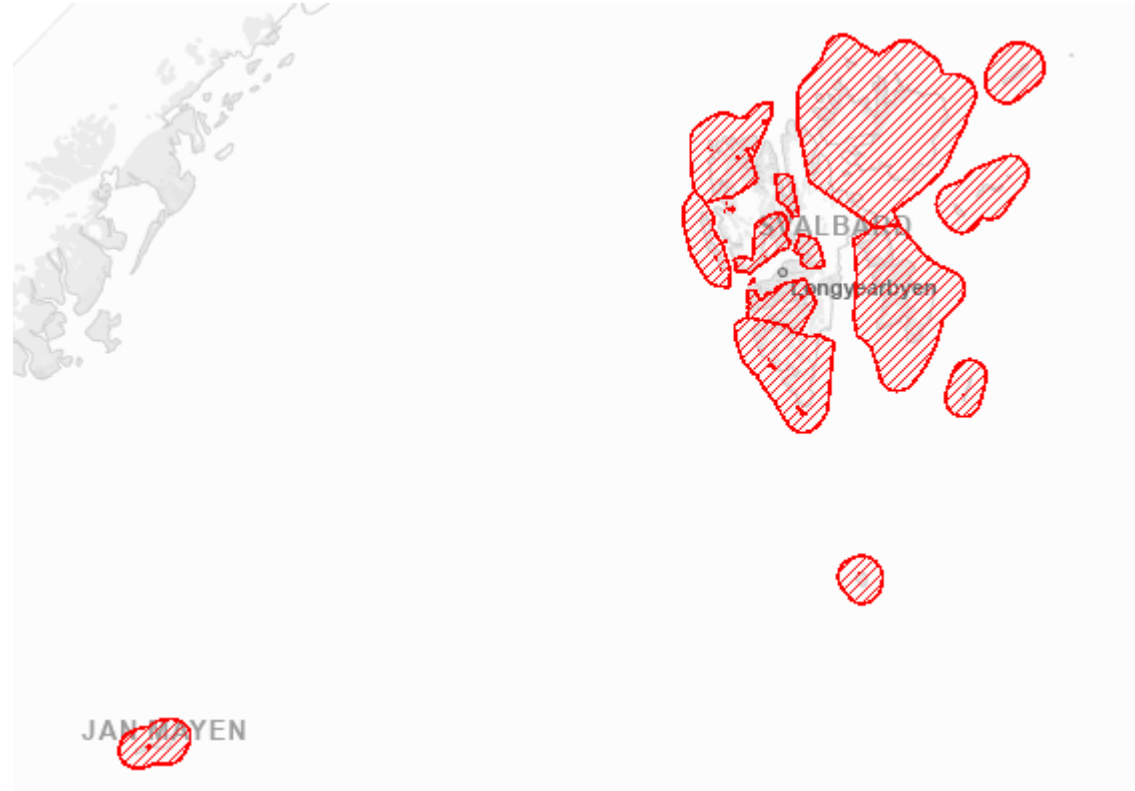
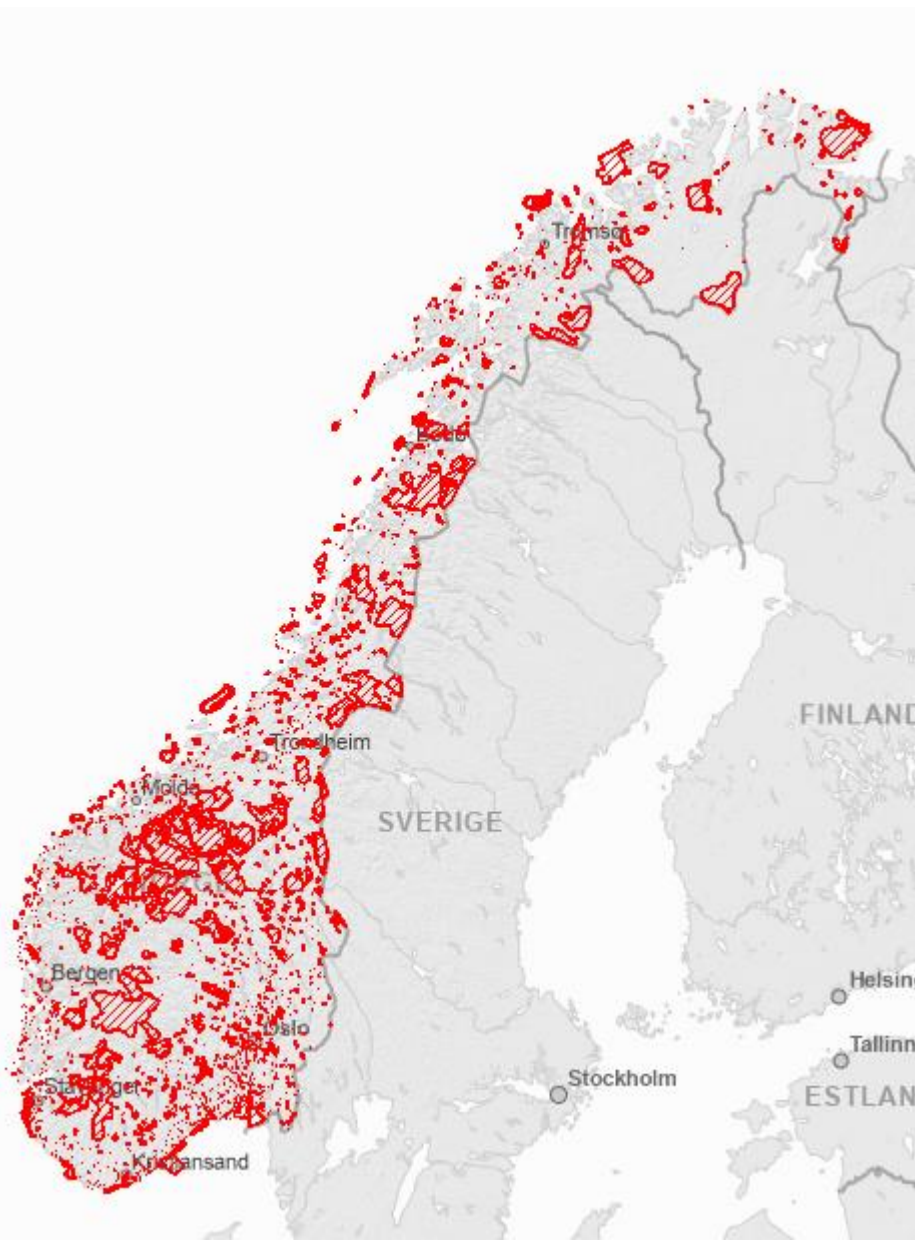
2018

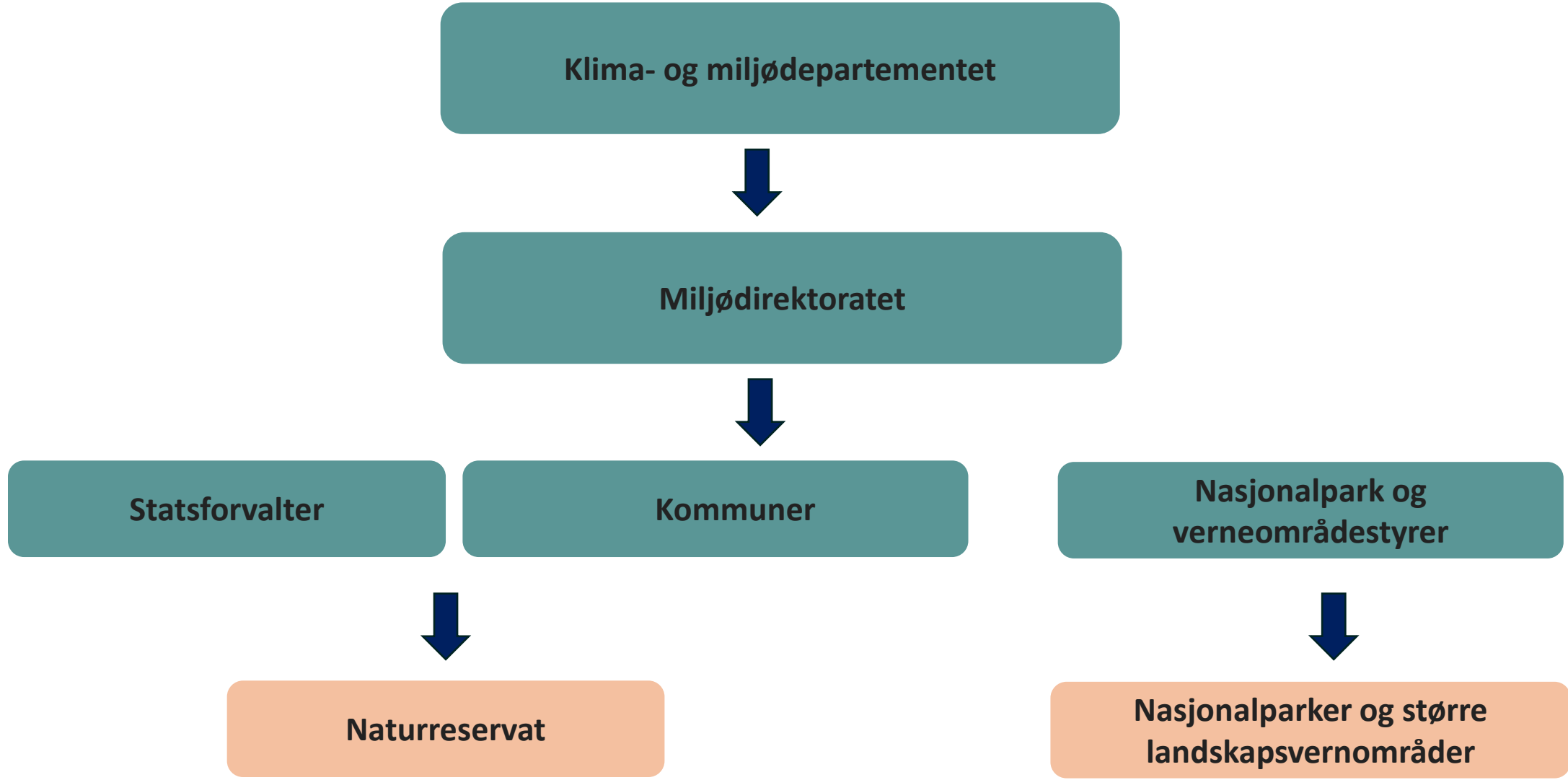
Kilde: NRK

Verneområder i Norge

- 17,6 % av landarealet er vernet og vi har 3263 verneområder fordelt på 5 verneområdekategorier
- 41 nasjonalparker på fastlandet + 7 på Svalbard
- Nasjonalparkene utgjør den største delen av vernet areal og dekker mer areal enn alle de andre vernekategoriene tilsammen

Lokal forvaltning av verneområder

«Styret skal syte for ei heilskapleg samla forvaltning av verneområdet/verneområda på tvers av administrative grenser innafor ramma av naturmangfaldlova og verneforskrifta»

Prop 1 S 2009-2010

Status styrer/forvaltere

- 48 nasjonalpark- og verneområdestyrer
- 3 til 17 medlemmer per styre
- Over 200 kommunale/fylkeskommunale medlemmer og ca. 40 sametingsvalgte medlemmer.
- 65 forvaltere

Styrets oppgaver

- Forvalte innen verneforskriftenes rammer
- Ivareta verneverdiene gjennom skjøtsel og besøksforvaltning
- Dispensasjoner ink. klagebehandling
- Forvaltningsplan
- Følge opp ulovligheter

Vedtekter

- Formålet med vedtektene er å legge til rette for en helhetlig og kunnskapsbasert forvaltning av de verneområder styret har ansvar for.
- Vedtektene skal sørge for at verneområdestyret skal kunne oppfylle formålet med vernet i tråd med nasjonale mål og internasjonale forpliktelser.

Vedtekter

- Verneområdene skal forvaltes av et verneområdestyre innenfor rammen av naturmangfoldlova og verneforskriftene for de enkelte verneområdene.
- Verneområdestyret er en juridisk person med myndighet til å inngå avtaler og kan forplikte seg innenfor de økonomiske rammene som styret disponerer.

Forvalters rolle

Styret/styreleder disponerer forvalters arbeidstid

Fra styrenes vedtekter:

- «Forvalterens hovedfunksjon er å være sekretariat for verneområdestyret og faglig forberede alle styresaker. Forvalteren skal gjennom sin saksbehandling bidra til at styret forvalter områdene i samsvar med naturmangfoldloven og verneforskriftene, og følge forvaltningslovens bestemmelser.»
- «I tilfeller der styrets vedtak har et annet utfall enn forvalters tilrådning til vedtak, må styrets begrunnelse for valg av annet utfall komme frem i vedtaket.»

Statsforvalters rolle

- Statsforvalter i det fylket forvalteren har kontor er arbeidsgiver
- Statsforvalter dekker lønn, drifts- og reiseutgifter, husleie ++ til forvalter
- Statsforvalteren har økonomi- og arkivansvar

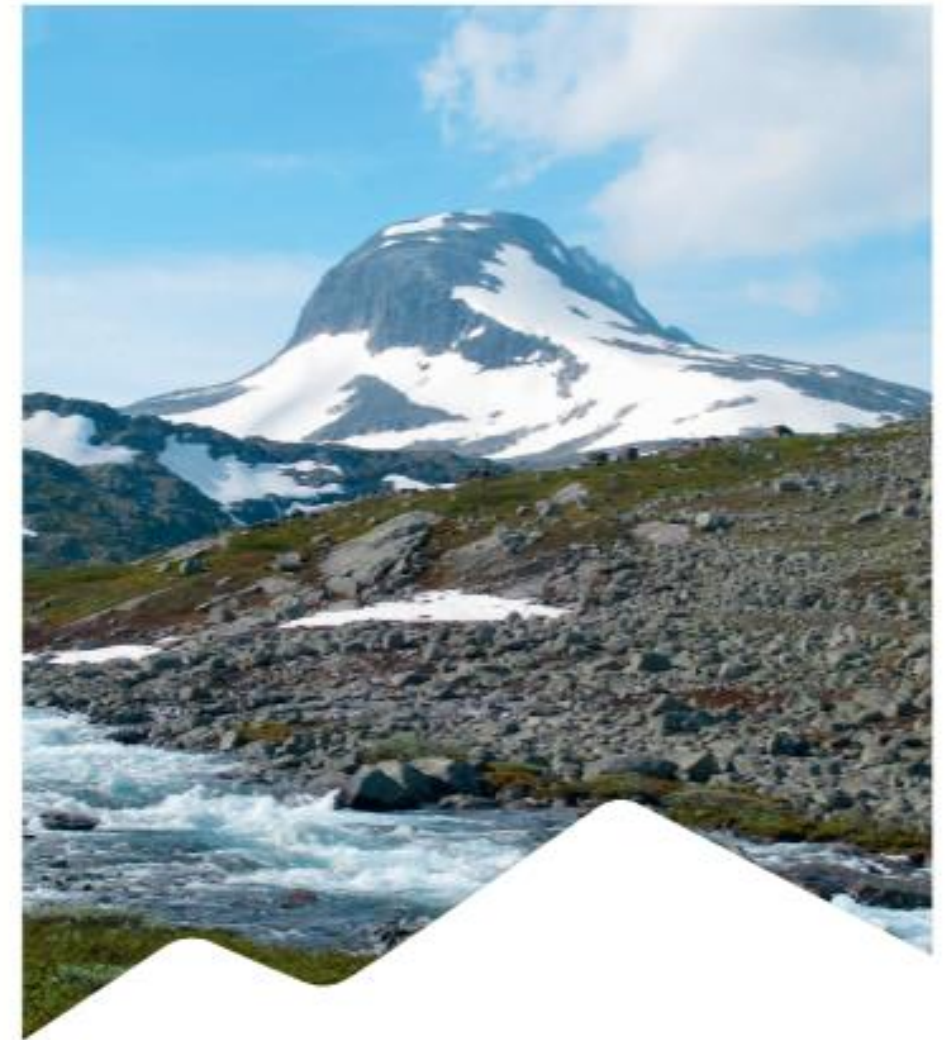
Forvaltningsknutepunkt

- «Ei fagleg samlokalisering vil legge grunnlag for ei kunnskapsbasert forvaltning og vil bidra til utvikling av viktige kompetansemiljø i lokalsamfunna»
- «For å sikre ei kunnskapsbasert forvaltning skal forvaltaren vere ein del av – og kunne nytte – det samla kompetansemiljøet hos fylkesmannen»

Prop. 1 S (2009-2010)

Forvaltningsplaner

- Styret har ansvar for å utarbeide forvaltningsplaner for sine verneområder
- *«Formålet med forvaltningsplanar er å unngå «tilfeldige» enkeltavgjerder som reduserer verneverdiane «bit for bit», og dei skal medverke til at forvaltningsstyresmaktene sin praksis blir føreseieleg for den enkelte brukaren.»*
- Skal godkjennes av Miljødirektoratet.

**Breheimen
nasjonalpark**

Publikasjonsnummer
978-82-691091-0-8

**Forvaltningsplan for
verneområda i Breheimen**

Breheimen nasjonalpark, Strynefjellet landskapsvernområde,
Mysubytta landskapsvernområde, Høydalen landskapsvernområde,
Merkriddalen landskapsvernområde, Vigdalen landskapsvernområde og
Høyrokampen naturreservat

Forvaltningsplan

Konkretiserer hvordan formålet med vernet skal nås:

Miljødirektoratet Søker LOGG INN Målform:

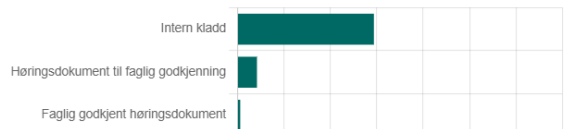
Miljødirektoratet FPNV

Forvaltningsplaner på nett for verneområder

En forvaltningsplan er en praktisk veileder som skal bidra til beslutninger og bruk som sikrer vernet. Innenfor rammen av verneforskriften kan planen gi retningslinjer om bruk, informasjon, skjøtsel, tilrettelegging m.v., samt mål og tiltak for å ivareta verneverdiene. Arbeidet med en ny forvaltningsplan i FPNV starter med at forvaltningsmyndigheten oppretter et internt arbeidsdokument (brukernavn og passord tildeles av Miljødirektoratet post@miljodir.no). Forvaltningsmyndigheten gjennomfører planarbeidet, og endrer planens status i samsvar med gjeldende saksbehandlingsregler. Etter avsluttet høringsprosess settes planstatus til Godkjent forvaltningsplan (FVP). De som ønsker å slå opp i en Godkjent forvaltningsplan eller en Forvaltningsplan til høring, kan bruke "Søk" for å finne planen. Diagrammet nedenfor viser antall planer i FPNV. "Godkjent FVP" og "FVP til høring" er tilgjengelige for alle. Planer med annen status er tilgjengelig for forvaltningsmyndigheten som har en rolle i planprosessen. Eldre planer er ikke tilgjengelig i dette systemet.

[BRUKERVEILEDNING >](#)

Oversikt over antall planer i FPNV, samt planstatus

- Planlegging av hvordan verneområdene skal forvaltes.
- Gir retningslinjer for hvordan forskriften skal tolkes.
- Skjønnsrom
- Inneholder en flerårig tiltaksplan.
- Besøksstrategien er eget kapittel eller vedlegg.

Rådgivende utvalg

- Styret skal oppnevne et rådgivende utvalg.
- Utvalget skal bestå av representanter for de ulike interessene i området.
- Bidra til å styrke lokal forankring
- Formålet er å legge til rette for samhandling mellom forvaltningsmyndigheten, offentlige organer, grunneiere, næringsliv, frivillige organisasjoner, m a natur- og miljøorganisasjoner, samiske interesser der det er relevant.
- Minst årlige dialogmøter

Administrativt kontaktutvalg

- Styrene bør oppnevne administrativt kontaktutvalg.
- Skal sikre at forvaltningen av verneområdene blir godt integrert i, og samordnet med den kommunale forvaltningen
- Bidra til kunnskap om forvaltningen i kommuneadministrasjonen
- Bidra til lokalkunnskap i forvalters innstillinger
- Bør ha representanter fra administrativt nivå i kommunene
- Representanter fra administrativt nivå i fylkeskommunene bør/kan delta

Økonomi

- Poster som styrene kan søke om midler på

Nasjonalpark-
og verneområdestyrer

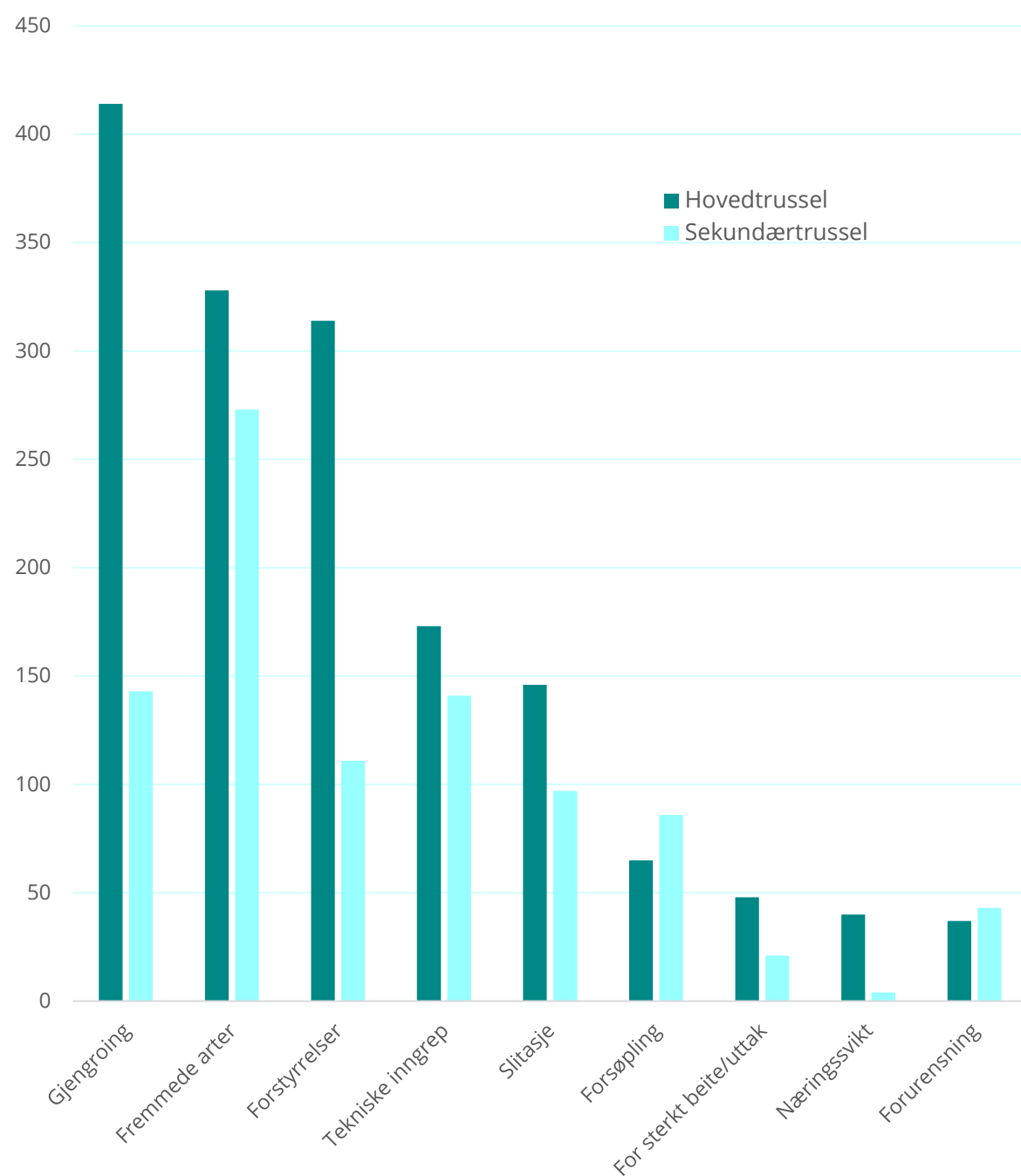
Post 1420.21 Driftsutgifter

- Skal dekke utgiftene til styret slik som reise og møtegodtgjørelse.
- Utgifter til forvalter dekkes over Statsforvalterens budsjett (kap. 0525).
- For 2024 har vi ca. 20 millioner i budsjett til drift av alle 48 styrene + forvaltningsplaner, besøksstrategier, kartlegging mm.
- Nytt i 2024: Grunnstøtte drift til styrene. Total pott på 4 millioner fordelt på alle styrer.
- Retningslinjer for møtegodtgjørelse

Post 1420.31 Tiltak i verneområder

- Overordnet mål å ivareta og **forbedre** verneformål og verneverdier
- Fordeles på bakgrunn av dagens trusselbilde
- Prioriteres til tiltak som virker avbøtende på negativ påvirkning
- Budsjettramme på ca. 43 millioner i 2024.

Figur: Statistikk fra Naturbase. Trusselbilde meldt inn fra forvaltningsmyndighet.

Prioriteringer ved bruk av tiltaksmidler:

1. Tiltak som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer knyttet til trusselbildet. Ramsar-områder og truede naturtyper prioriteres høyest blant disse tiltakene
2. Løpende skjøtselstiltak
3. Vedlikehold av eksisterende tilrettelegging
4. Bruk av merkevaren Norges nasjonalparker i verneområder med høyt besøkstrykk
5. Bruk av merkevaren i øvrige verneområder
6. Besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet (slik som fugletårn mm.)

Prioriterte tiltak for å ivareta verneverdier

- Noen av verneverdiene er avhengige av aktiv skjøtsel – skal prioriteres høyt som tiltak og ved bruk av tiltaksmidler.
- I nasjonalparker skal det være **enkel tilrettelegging** som ikke ødelegger naturmiljøet.
- Noen ganger er tilrettelegging også et verktøy for å ta vare på naturen.
- Ved større tiltak må det begrunnes i et solid kunnskapsgrunnlag.

Myrrestaurering, før og etter.

Post 1420.31

Restaurering av natur i verneområder

- En kan melde inn behov for midler til restaurering av natur som bedrer tilstanden til verneverdiene
- Prosjektbeskrivelse må legges ved søknaden i ESS
- Eksempler: Restaurering av myr, hogst av fremmede treslag, rydding av gjengrodd slåttemark (nødvendig før skjøtsel)

Myrrestaurering, før og etter.

+ Myr

+ Vassdrag (elver og innsjøer)

+ Skog

+ Sanddynemark

+ Seminaturlige naturtyper

+ Kyst og hav

+ Fjell og arktisk natur

Annet med relevans for styrene

Njaarken vaarjelimiedajveraerie/
Lomsdal-Visten
nasjonalparkstyre

Velg et annet styre | norgesnasjonalparker.no |

Styret

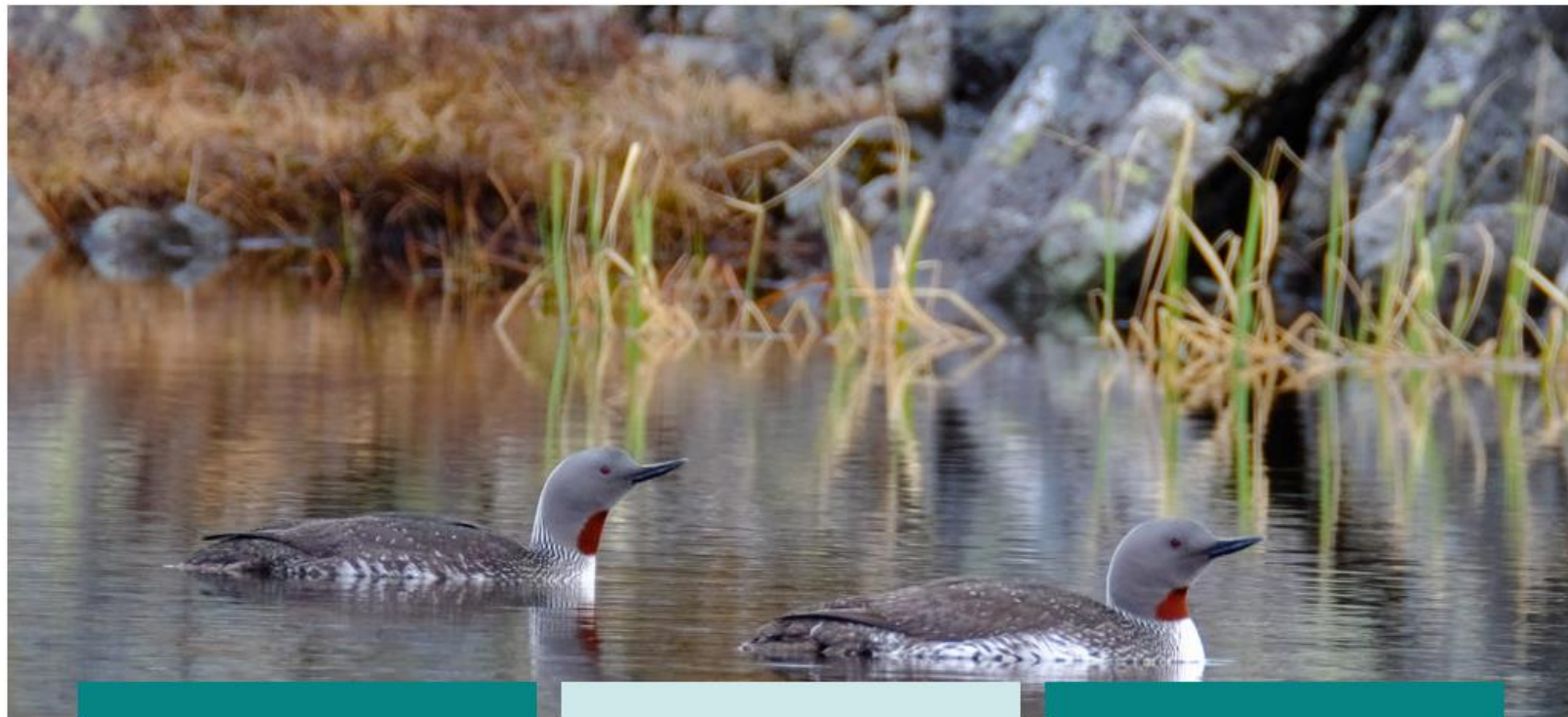
Søknader

Verneområder

Kart

Publikasjoner

Kontakt

Nyttige lenker

Ofte stilte spørsmål

Møtedokumenter

www.nasjonalparkstyre.no

Naturoppdrag

- Nytt digitalt verktøy
- Bidrar til bedre samhandling mellom forvaltningsmyndighet og oppsyn.
- Gir god oversikt over aktiviteten i verneområdene.
- Brukes i bestillingsdialogen med SNO.

15 norske verneområder har verdensarvstatus!

- sju forvaltes av **Vega verneområdestyre**
- fem forvaltes av **Nærøyfjorden verneområdestyre**
- tre forvaltes av **Verneområdestyret for Geiranger-Herdalen**

Den internasjonale statusen med ditto forpliktelser forutsetter beste praksis føre-var tilnærming, samt at verneområdestyre /-forvalter samarbeider godt med øvrige aktører i verdensarvområdet.

Profilert – stor oppmerksomhet – høye forventninger – beste praksis

Lykke til med et viktig arbeid

Lomsdal-Visten Foto: Gunnar Kjærstad

Norges
nasjonalparker

